

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Enhed/initialer

Sagsnr.: 27555

Dok.nr.: 725387

Den 30. sep. 2014

Talen til samråd AR [kvaliteten af Dansk korn og målrettet arealregulering] i Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri onsdag den 1. oktober 2014, kl.14.00.

(Det talte ord gælder)

Spørgsmål AR

"Ministeren bedes, under henvisning til artiklerne "Kvaliteten af dansk korn sætter ny bundrekord" og "Særregler koster landbruget milliardtab" fra Jyllands-Posten den 5. september 2014, kommenterer de problemstillinger, der rejses i artiklerne, samt om ministeren er enig, i at problemerne med undergødskning er så alvorlige, at det nødvendiggør handling nu. Ministeren bedes endvidere redegøre for sine overvejelser for mere målrettede gødskningsregler og fremskyndelse af arbejdet med disse regler til gavn for dansk landbrug og dansk konkurrenceevne." jf. svar på FLF alm. del - spørgsmål AR FLF alm. del."

Svar:

- I Danmark gør vi en stor indsats for at opnå et godt og rent vandmiljø, og for at beskytte grundvandet. Det er godt for både os selv, naturen og for kommende generationer.
- Danmark er et intensivt dyrket land, omgivet af et følsomt vandmiljø, hvor vi gennem tiderne desværre har oplevet tilbagevendende problemer med iltsvind i ganske store områder.
- Derfor har vi særlige udfordringer i tilrettelæggelsen af vores miljøpolitik. Men, lad mig for en god ordens skyld også fremhæve, at implementeringen af EU's miljødirektiver ligger hos Miljøministeriet. Dette gælder for eksempel implementeringen af nitratdirektivet og vandrammedirektivet.
- Det betyder ikke, at jeg ikke har en masse ting at sige i denne sammenhæng. Det har jeg selvfølgelig.

- Siden den første Vandmiljøplan fra 1987 har der været politisk fokus på at sætte mål for begrænsning af landbrugets kvælstofudvaskning til vandmiljøet.
- Skiftende regeringer har siden fulgt op på indsatsen. Og det har båret frugt.

- Ifølge Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) er tilførslen af kvælstof til havet i perioden 1990 til 2012 faldet fra over 100.000 tons kvælstof pr. år til 55.000-60.000 tons kvælstof pr. år, og det har haft den betydning, at vandmiljøet er i bedring.
- Kvælstofudvaskningen fra landbruget reguleres i Danmark især ved at begrænse mængden af gødning, som landbruget må tilføre jorden.
- Det sker gennem det vi kalder normsystemet, hvor der for hver afgrøde fastsættes en maksimal mængde gødning, der må tilføres pr. hektar.
- Helt tilbage fra Vandmiljøplan II i 1998 har vi reguleret med kvælstofnormer, som er sat lavere end det gødskningsniveau, der er det økonomisk optimale for landmændene.
- Med Vandmiljøplan III fra 2004 strammede VK-regeringen formelen til beregning af kvælstofnormerne, idet der blev sat et loft over den samlede tilførsel af kvælstof til markerne.
- Lige siden har den samlede tilførsel af gødning været fastlagt på baggrund af den samlede størrelse af areaerne.
- Det betyder, at de faktiske gødningsnormer ikke kan stige, selvom udvikling i priser på korn og gødning og udvikling af nye sorter gør det økonomisk optimalt at anvende mere gødning.

- De aktuelle kornpriser mv. betyder sammen med loftet over den samlede mængde gødning, at danske landmænd i dag skal gøde 18 % under økonomisk optimum.
- Princippet for udregning af gødningsnormer har været uændret siden VK-regeringen og er således en arv fra længe før min tid som minister.

- Jeg anderkender, at reduktionen i kvælstofnormerne har økonomiske omkostninger for de danske landmænd.
- Erhvervet har været i Jyllands Posten med en beregning af, at normreduktionen koster erhvervet 1,6 mia. kr. om året. Og jeg hører indimellem tal, der ligger betydeligt over.
- På baggrund af en rapport fra IFRO fra september 2013, vurderer Fødevareministeriet, at normreduktionen koster landbruget knap 1 mia. kr. om året.
- I artiklen i Jyllands Posten nævnes ligeledes problemer med faldende proteinindhold i afgrøderne. Det var også det Erling Bonnesen refererede til i sit indlæg.

- Fødevareministeriet har derfor bedt Århus Universitet om at se på tingene. Og deres tilbagemelding er, at det er korrekt.
- Set over de sidste 20 år er proteinindholdet i dansk korn generelt faldet. Men det er værd at bemærke, at udbyttet målt i antal kilo korn samtidigt er øget. Over årene er der altså produceret mere korn med mindre tilførsel af gødning.
- Landbruget har inden for den gældende miljøregulering valgt en strategi, der overordnet baserer sig på den såkaldte "fortyndingseffekt".
- Det vil kort sige, at man vælger at dyrke kornsorter, som gror hurtigt og som har et højt kerneudbytte i forhold til den mængde gødning kornet får.
- Landbruget har altså også selv truffet et valg i forhold til at satse på øget udbytte frem for et øget proteinindhold. Og det er svært at opnå begge dele på en gang.
- Her følger økologerne ofte en anden strategi. Økologerne kan nemlig godt dyrke brødhvede med højt proteinindhold under en mindre tildeling af kvælstof end på de konventionelle brug. Det gør de bl.a. ved, at anvende de hvedesorter, der er egnet til netop det formål.

- Det kan altså godt lade sig gøre at producere korn med højt proteinindhold i Danmark – hvis det er proteinindholdet i kornet, der prioriteres.
- Men jeg erkender, at det i givet fald sker med et lavere udbytte til følge.
- Endeligt vil jeg i den forbindelse gerne understrege, at der faktisk er sat mange projekter i gang for at øge proteinindholdet i dansk dyrkning på forskellig vis.
- Der er både igangsat projekter under Aarhus Universitet, under GUDP, og i private virksomheder som Novozymes.
- Det er en udfordring at skaffe protein nok, ikke mindst til fodermængden i Danmarks store svineproduktion. Men der arbejdes altså med mange forskellige løsninger, til gavn for fødevareproduktionen.

- I en situation, hvor kvælstofnormerne aktuelt ligger 18 % under økonomisk optimum, og hvor vi endnu ikke er i mål med indsatsen for vandmiljøet er det naturlige spørgsmål imidlertid, om vores regulering virker efter hensigten.
- Er ensartede gødningsnormer, der ligger 18 % under økonomisk optimum for alle landmænd og på alle

marker i Danmark, den smarteste form for regulering?

- Jeg er temmelig sikker på, at svaret er "nej".
- Der er uanset den høje normreduktion stadig sårbare områder, hvor der ikke bliver passet tilstrækkeligt på miljøet. Samtidigt kan der ikke gødes optimalt på de arealer, hvor miljøet godt kan tåle det. Og det har økonomiske omkostninger for landmændene.
- Med Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger om målrettet arealregulering er der kommet fokus på, om kvælstofreguleringen kan gøres smartere end den er i dag.
- Derfor følger jeg med stor interesse det vigtige arbejde, der er i gang, for at finde gode løsninger til den nye arealregulering.
- Jeg vil ligeledes gøre mit til, at den nye regulering bliver implementeret så hurtig som muligt.
- Men jeg vil i den forbindelse understrege, at jeg ikke vil sætte et nyt system i gang, før vi har det faglige og administrative grundlag helt på plads.
- Her står VK's randzonestoflov stadig som et skræmmende eksempel på, hvor galt det kan gå.
- Som en af de vigtigste forudsætninger, skal vi have færdiggjort arbejdet med at kortlægge sårbare og robuste arealer i hele Danmark. Det er nødvendigt for,

at vi grundlæggende kan differentiere rammerne for anvendelse af gødning i de enkelte områder.

- Samtidig arbejder vi på, at den nye regulering skal give den enkelte landmand så meget fleksibilitet som muligt, hvis dette kan ske uden ekstra belastning af miljøet.
- Vi har allerede elementer i den nuværende regulering, hvor vi for eksempel tildeler ekstra kvælstof til jordbrugere, der udlægger efterafgrøder ud over de obligatoriske.
- Den fleksibilitet vil vi også bringe med over i den nye arealregulering. Her er det tanken, at en række frivillige virkemidler skal udløse, at landmanden kan anvende ekstra kvælstof, når disse virkemidler placeres hvor de har størst effekt.
- Endeligt ved vi, at vores naboer håndterer implementeringen af EU's miljødirektiver anderledes end os. For eksempel udpegede man i Danmark for mange år siden hele landet som nitratfølsomt område, for at være på den sikre side i implementeringen af nitratdirektivet. Mange andre lande har kun udpeget bestemte områder som følsomme områder.
- Regeringen har derfor også igangsat 2 nabotjek, som er aftalt i Vækstplan Fødevarer, for at kortlægge disse forskelle: Ét der ser på implementeringen af kvælstof-

og fosforreguleringen, og ét der ser på kravene til krydsoverensstemmelse.

- I nabotjekket af kvælstof- og fosforreguleringen undersøger vi, om der i vores nabolande er regler, som kan give inspiration til reguleringen i Danmark.
- Og det er hensigten at resultaterne her fra skal indgå i arbejdet med den nye arealregulering af landbruget.
- Det siger sig selv, at alle disse opgaver tilsammen ikke løses på en enkelt dag.
- Jeg forventer, at regeringen er klar til at indfase de første elementer i den målrettede arealregulering fra 2016. Det er også det vi har aftalt i finansloven for 2014, som regeringen lavede sammen med V og K.

- Jeg er klar over, at der blandt visse af udvalgets medlemmer er ønsker om, at vi i ventetiden frem til 2016 lemper eller ligefrem ophæver den nuværende gødningsregulering.
- Det mener jeg, vil være meget uansvarligt.

- Så længe vi ikke har en kortlægning af robuste og sårbare arealer vil det være at handle i blinde.
- For mig er der derfor ikke noget alternativ til at fortsætte arbejdet med en målrettet regulering, så vi på et gennemarbejdet grundlag kan indlede en omlægning af reguleringen fra 2016.
- Jeg er klar over, at nogle af udvalgets medlemmer formentlig også håber, at det med nabotjekket vil vise sig, at vi kan håndtere miljølovgivningen meget mere lempeligt.
- Men på det punkt er det ligeledes min opfattelse, at vi nok skal sætte forventningerne noget ned.
- EU-Kommissionen har for nyligt ført en sag ved EU-domstolen mod Frankrig, som netop er blevet dømt for ikke at have opfyldt EU's nitratdirektiv. Her havde Frankrig en del at rette op på for at beskytte landets nitratfølsomme zoner mod landbrugets udledning af kvælstof til vandmiljøet.
- Kommissionen har netop også indledt en sag mod Tyskland for mangelfuld implementering af nitratdirektivet. Men jeg skal understrege, at sagen mod Tyskland er i en indledende fase. Tyskland kan altså stadig nå at komme med en god forklaring og afvise EU-Kommissionens påstande.

- Men når det er sagt, kan noget dog tyde på, at nogle af vores nabolande faktisk underimplementerer EU-lovgivningen.
- Den nye målrettede arealregulering, som vi får i Danmark, skal indenfor de overordnede mål for miljøreguleringen sikre mere optimale vilkår for både landbruget og miljøet.
- Her er Danmark faktisk det første land i EU, som laver et så målrettet system som dette.
- Jeg mener derfor også, at det måske ligger mere #Lige for, at andre EU-lande også skeler til Danmark, når de skal lave deres nabetjek.